

Tekst | Roel van Gils Beeld | Aannemerscombinatie Van Hattum en Blankevoort en Friso Civiel

Gemaal Monnickendam:

Huzarenstuk onder het maaiveld

Om de polders ten noorden van Amsterdam te beschermen tegen het veranderende klimaat wordt in de Nieuwendam bij Monnickendam een nieuw gemaal aangelegd. Gemaal Monnickendam zal straks bijdragen aan het op peil houden van de Schermerboezem. Voor de bouw van het gemaal, grotendeels onder het maaiveld en onder de drukke N247, vertrouwt het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier op de bewezen expertise van aannemerscombinatie Van Hattum en Blankevoort en Friso Civiel.

Van Hattum en Blankevoort en Friso Civiel vormen op het project een integrale aannemerscombinatie. "Er is geen demarcatie tussen beide bedrijven op dit project", zegt Sander Lodder, vestigingsdirecteur bij Van Hattum en Blankevoort vestiging Diemen. "De betrokken

medewerkers van beide werkgevers opereren als één team." Maarten Reijgersberg, projectleider bij Friso Civiel (onderdeel van Friso Bouwgroep), vult aan: "Een buitenstaander zal niet merken voor welke werkgever een functionaris op het project werkzaam is. We bundelen

onze waterbouwkundige kennis en profileren ons als combinatie gemaal Monnickendam."

DEZELFDE DENKRICHTING

Beide bedrijven hebben volgens Reijgersberg veel overeenkomsten. "De manier van werken,

de omgang met elkaar, het is allemaal vergelijkbaar. Een mooi neveneffect daarvan is dat de communicatie onderling en naar buiten ook bijzonder soepel verloopt. We kennen elkaar overigens al van eerdere projecten. Zo hebben we samen op Texel tussen 2016 en 2019 succesvol een aantal gemalen met elkaar gebouwd. Het was voor ons aanleiding om op dit project gezamenlijk, in combinatie, in te schrijven." De bouw van het nieuwe gemaal is gevat in een UAV-gc contract. "Er was wel een denkrichting aangegeven voor wat betreft de specificaties (drie pompen en een vispassage) en de landschappelijke inpassing met een bedieningsgebouw in de Nieuwendam, maar de rest werd overgelaten aan de markt. Aan de hand van het beeldkwaliteitsplan hebben we het ontwerp verder uitgewerkt en de omgevingsvergunning aangevraagd. Dat deel zat dus ook helemaal bij ons als opdrachtnemer."

PRIMAIRE WATERKERING

Om tot realisatie over te gaan, was het van belang dat de stikstofuitstoot binnen de uitgangspunten van de zogenaamde Aerius-berekening blijft, weet Reijgersberg. "Door toepassing van de NO-NOx-filters van VolkerWessels en de inzet van elektrisch en hybride materieel kunnen we hier-

aan voldoen." Lodder: "Uitvoeringstechnisch is het een werk op een postzegel. Er is ontzettend weinig ruimte op de bouwplaats, gelegen op de rand van de dam en zelfs deels in het water. Het is in die zin vergelijkbaar met een binnenstedelijke opdracht. Omdat het gemaal wordt aangelegd in een primaire waterkering, moeten al onze hulpmiddelen getoetst worden op stormbestendigheid. Dat betekent bijvoorbeeld dat tijdelijke damwanden dijkwaardig en dubbel-waterkerend zijn uitgevoerd. Waterveiligheid is topprioriteit voor het hoogheemraadschap."

DE JUISTE MAATREGELLEN

Ondanks dat het gemaal de drukke N247 kruist, mag de provinciale weg geen hinder ondervinden van de werkzaamheden. Reijgersberg: "In slechts twee weekendstremmingen voor het autoverkeer hebben we een noodbrug aangelegd in de N247, zodat we de maalgangen onder de rijbanen zonder overlast voor

het verkeer kunnen realiseren. Tijdens de twee stremmingen was voorzien in een bypass voor het openbaar vervoer en de calamiteitendiensten, terwijl we fietsers met een gehuurd veerpontje over en weer voeren." Lodder: "Op dit soort momenten komt onze samenwerkingsgerichte aanpak optimaal tot uiting waarbij de eisen van alle stakeholders zijn verenigd en vertaald in de juiste maatregelen." In de twee weekendstremmingen heeft de aannemerscombinatie ook het eerste deel van de bouwkuip onder de weg gerealiseerd. Zo zijn tijdelijke damwanden, funderingspalen en het eerste stempelraam aangebracht, op dat moment niet wetende wat ze nog te wachten stond.

OUDE ZEESLUIS

"Vanuit het HHNK hadden we de contractuele verplichting om de graafwerkzaamheden uit te voeren met archeologische begeleiding", vervolgt Reijgersberg. ➤

"We bundelen onze waterbouwkundige kennis en profileren ons als combinatie gemaal Monnickendam"

Naast alle civiele en bouwkundige werkzaamheden worden ook de werktuigbouwkundige installaties, elektrotechnische- en besturingsinstallaties alsmede de inrichting van het terrein en de omgeving door de aannemerscombinatie gerealiseerd.

Er is ontzettend weinig ruimte op de bouwplaats, gelegen op de rand van de dam en zelfs deels in het water.

“Het vermoeden bestond dat er waardevolle archeologische voorwerpen in de dam aanwezig zouden zijn. Ook zou in het verre verleden een sluis zijn aangelegd ergens in de dam. Die vermoedens bleken al snel te kloppen. Tijdens het ontgraven van de bouwkuip stuitte we op een aantal houten balken, onderdeel van een veel groter geheel, naar wat nu blijkt een historische zeesluis. Dan gaan natuurlijk alle alarmbellen af en wordt door het bevoegd gezag een bouwstop opgelegd.” Samen met een team van archeologen wordt de historische constructie zorgvuldig opgegraven. “Het is een fantastische vondst”, zegt Lodder. “Mooi om te zien dat we nog steeds technieken inzetten die eeuwen geleden ook al heel gebruikelijk waren. Neemt niet weg dat de vondst wel tot flinke vertraging leidt. Ook de routing die we bedacht hadden om het gemaal zo efficiënt mogelijk te realiseren, is om zeep geholpen. Welke consequenties dat heeft voor de latere afbouw kunnen we nu nog niet helemaal overzien.”

IPM-MODEL

Naast alle civiele en bouwkundige werkzaamheden worden ook de werktuigbouwkundige installaties, elektrotechnische- en besturingsinstallaties alsmede de inrichting van het terrein en de omgeving door de aannemerscombinatie gerealiseerd. “Om het project met al zijn facetten in goede banen te leiden, hanteren we samen met opdrachtgever HHNK het projectmanagement IPM-model”, legt Reijgersberg uit. “Het maakt dat de verschillende disciplines op het project elkaar beter weten te vinden en formele beslissingen gezamenlijk als een team worden genomen. De afstemming verloopt veel efficiënter, want er is geen verlies in communicatie.” Dat heeft ook effect op het omgevingsmanagement, vult Lodder aan. “Door de goede afstemming met de omgeving heeft het heien in de twee weekendstremmingen bijvoorbeeld nauwelijks tot klachten geleid. De omgeving wordt dan ook nauw betrokken bij het project. Tijdens een open dag hebben we ruim 800 bezoekers mogen verwelkomen. Ook voor ons een mooie gelegenheid om ons als ‘bouwers’ te profileren. Een win-win.”

De bouw van gemaal Monnickendam is Friso Civiël en Van Hattum en Blankevoort op het lijf geschreven. “We leveren graag een bijdrage aan maatschappelijk relevante projecten en hebben veel ervaring met de complexiteit die komt kijken bij de bouw van dergelijke waterbouwkundige kunstwerken. Dat is toch net wat anders dan een regulier viaduct over een snelweg. Het HHNK stelde bij de uitvraag dan ook hoge eisen aan referenties. Anders gezegd, het HHNK was op zoek naar een topper. Die topper hebben ze wel gevonden”, klinkt het unaniem. ■

De omgeving wordt nauw betrokken bij het project. Tijdens een open dag heeft de combinatie ruim 800 bezoekers mogen verwelkomen.

Samen met een team van archeologen wordt de archeologische vondst zorgvuldig opgegraven.